

‘Werken met of als zzp’er?’

Neem de modelovereenkomst serieus’

Het werken met zzp’ers is de afgelopen jaren enorm gegroeid en vooral in de mondzorg is hierbij sprake van een heuse tendens: in onze krappe arbeidsmarkt worden steeds vaker zzp’ers ingezet. Naast voordelen kleven er risico’s aan deze vorm van werkrelatie, zeker gezien de nieuwe plannen van het kabinet. Mondhygiënist en praktijkeigenaar Elea Kooiman-van der Wal en Erik van Dam, senior adviseur kennismanagement van de VvAA, belichten het fenomeen ‘zzp’er’ van meerdere kanten.

Tekst **Sacha Eikenboom**

Elea Kooiman-van der Wal is mondhygiënist en eigenaar van twee praktijken: Mondzorg Ambacht en Mondzorg Heerjansdam. Haar team bestaat uit zeventien medewerkers, waarvan drie tandartsen en één mondhygiënist als zzp’er werkzaam zijn. “Ik neem zowel mensen in loondienst aan alsook zzp’ers, dat maakt voor mij niet echt een verschil. Ik ben er niet op tegen wanneer medewerkers als zzp’er aan de slag willen gaan, zolang zij maar aan alle criteria daaromtrent voldoen én werken volgens de richtingen van onze praktijk. Het vinden van goede mondhygiënisten valt voor mij wel mee, ik heb gelukkig een uitgebreid netwerk. Het aantrekken van tandartsen is daarentegen een stuk lastiger. Bij het invullen van vacatures merk ik de laatste jaren dat het aanbod zzp’ers groter is.”

Voor- en nadelen

“In de mondzorg zie je van oudsher al veel zzp’ers in de praktijken, ook bij mondhygiënisten lijkt het inmiddels bijna de norm geworden”, beaamt Erik

Erik van Dam

Patricia van Loo
en Elea Kooiman-
van der Wal

‘Feiten en omstandigheden bepalen of je daadwerkelijk zelfstandig bent en die worden in onderling verband gewogen’

van Dam, senior adviseur kennismangement van VvAA. “Met name jongere mondzorgverleners willen graag als zzp’er aan de slag. Zij zien dikwijls op tegen al het toenemende gedoe rondom een eigen praktijk en verkiezen vervolgens de vrijheid van het zzp-schap boven een dienstbetrekking. De flexibiliteit in tariefbepaling spreekt eveneens aan. Maar zelfstandig zijn houdt in dat je je ook als zodanig moet gedragen. Dat betekent bijvoorbeeld je financiële administratie opzetten en bijhouden, beschikken over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering en eventueel een verzekering voor arbeidsongeschiktheid. Ook het risico van arbeidsongeschiktheid moet je zelf dragen of verzekeren. Meelopen op de ziekteverzuimverzekering voor het personeel van de praktijk getuigt immers geenszins van zelfstandigheid.

Voor de praktijkhouder geldt dat een zzp’er meestal snel en flexibel inzetbaar is, deze brengt ook minder vaste kosten met zich mee. Tegelijkertijd krijgt de opdrachtgever vaak te maken met de hogere tarieven van de zzp’er en in de regel is er minder binding met de praktijk. Dat leidt ertoe dat de continuïteit van zorg bij het werken met zzp’ers niet altijd vanzelfsprekend is. De vraag is of dat goed samengaat met het praktijkbeleid.

Vroeger omschreef ik de situaties waarbij zzp’ers ingeschakeld worden nog wel eens met ‘ziek, piek, uniek’, waarbij er altijd een mate van tijdelijkheid was. Maar de laatste tijd zien we hierin in toenemende mate een structurele invulling van menskracht. Zeker in de krappe arbeidsmarkt van nu.”

Betrokkenheid

Kooiman herkent zich in de genoemde voor- en nadelen. “Een zzp’er scheelt in de vaste lasten, ik hoef bij ziekte of vakantie niet door te betalen, ook de pensioenvoorziening van de zzp’er is niet mijn verantwoordelijkheid. De zzp’er kan wel zelf beslissen wanneer er vakantie genomen wordt, maar meestal wordt dat bij ons in wederzijds overleg gepland. Zo is de sfeer in mijn praktijken ook, we doen het samen. Ik zorg goed voor al mijn medewerkers. Goed salaris, cadeautjes met verjaardagen en feestdagen, regelmatig een extra blijk van waardering ... dat is prettig om te geven en te ontvangen. Desondanks merk ik bij medewerkers in loondienst over het algemeen wel dat ze iets dichter bij de praktijk staan. De zzp’ers werken op omzetbasis, waarbij ze een percentage van de omzet krijgen. Maar als ze horen dat het gras elders iets groener is, zijn ze eerder geneigd om op te stappen. De binding met de praktijk is min-

Patricia van Loon, mondhygiënist zzp'er: ‘Dat gevoel van vrijheid is heel prettig

Na haar afstuderen in Groningen werkte Patricia van Loon eerst een paar jaar in loondienst bij verschillende praktijken. Op een bepaald moment vertelde een tandarts haar dat hij een oude praktijk wilde overnemen. “Daarbij vroeg hij of ik misschien interesse had om hem als zzp'er te ondersteunen bij het opbouwen van de praktijk,” vertelt Patricia. “Hij maakte me enthousiast en dus ging ik in 2011 als zzp'er aan de slag.”

Sinds die tijd heb ik jaarlijks altijd één vaste opdrachtgever gehad, die ik aanvul met losse opdrachtgevers. Ik hoef daar nooit moeite voor te doen. Ik val in voor een zwangerschap, los een tijdelijk vrijgekomen plek op of ondersteun een collega uit mijn netwerk. Op de één of andere manier loopt dat altijd wel.

Ik betaal mezelf maandelijks een vast bedrag uit en bouw zo een financieel budget op. Na het zwangerschapsverlof van mijn tweede zontje bood dat een mooie kans om een poosje grotendeels thuis te zijn voor de jongens – waarvan de eerste ook nog niet naar school gaat. Bij Elea werk ik nu twee dagen in de week, later dit jaar breid ik het werk wel weer uit.

Dat gevoel van vrijheid is heel prettig en wat mij betreft slechts één van de voordelen van het zzp-schap. Je krijgt veel meer het gevoel van verantwoordelijkheid, waardoor ik echt hard wil werken. Natuurlijk gaat het vooral om de kwaliteit, maar het is toch fijn als je de omzet haalt die je voor ogen hebt. Daar ben je zelf verantwoordelijk voor. Nadelen zijn er ook, zeker. Als je niet werkt, heb je geen inkomen. Een aantal jaren geleden had ik een peesontsteking in mijn pols, toen heb ik er drie maanden uit gelegen. In zo'n situatie voel je je toch verplicht om sneller aan het werk te gaan. Gelukkig heb ik een arbeidsongeschiktheidsverzekering, maar dat levert financieel minder op dan je zelf zou omzetten. Ik heb ook een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten en ben natuurlijk lid van NVM-mondhygiënisten. De administratie doe ik samen met mijn vader, daar ben ik heel blij mee. Ik leer van hem en het is vertrouwd. Of ik het zzp-schap kan aanraden? Dat hangt een beetje van je karakter af. Als je erg gesteld bent op zekerheid en stabiliteit, dan kun je misschien beter in loondienst werken. Voor mij wegen de voordelen van het zelfstandig ondernemerschap in elk geval absoluut op tegen de nadelen.”

der, terwijl juist die betrokkenheid zo belangrijk is, ook voor de continuïteit van zorg.”

Waar ligt de grens?

Door het gebrek aan handhaving door de Belastingdienst in de afgelopen jaren lijkt in de praktijk de grens tussen een zzp'er en werknemer vervaagd. En dan ligt schijnzelfstandigheid op de loer. Kooiman: “Ik merk om me heen wel dat zzp'ers werken alsof ze in loondienst zijn, dus minder verantwoordelijkheid nemen en weinig of niet zelfstandig investeren. Dat lijkt me niet de bedoeling, dan kun je net zo goed in loondienst gaan werken.”

Maar wie bepaalt waar de grens ligt? “Dat is een complexe vraag,” antwoordt Van Dam, “en de basis van het antwoord daarop is zeer algemeen beschreven in het Burgerlijk Wetboek. Het is een open norm, waarbij de feiten en omstandigheden en de relatie daartussen bepalen of je zelfstandig, buiten dienstbetrekking dus, werkt. Dat is natuurlijk een vage omschrijving. Feitelijk gaat het om aspecten zoals of

je elders mag werken, je eigen beroepsaansprakelijkheid geregeld is, je een Wkkgz-klachtenregeling hebt, je je eigen werktijden kunt regelen en of je in de praktijk meedoet aan 'echte' personeelsgebeurtenissen zoals uitstapjes of niet-werkinhoudelijke overleggen.

Tot 2016 gold hierbij de zogeheten VAR, de Verklaring Arbeidsrelatie die de opdrachtgever vrijwaarde van het betalen van loonheffing en sociale premies. Sinds 1 mei 2016 is de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties van kracht. De Belastingdienst beoordeelt nu achteraf of er onbedoeld wellicht sprake is geweest van een dienstbetrekking. De onzekerheid die dat oplevert, is te ondervangen door te werken met de modelovereenkomsten die opgesteld zijn door NVM mondhygiënisten en de VvAA. Wordt er samengewerkt met zzp-tandartsen? Daarvoor is een aparte overeenkomst waarbij ook KNMT betrokken is. Deze modelovereenkomsten zijn fiscaal gewogen en goedgekeurd door de Belastingdienst. Werk je met deze modelovereenkomst? Dan mag je

'Ik merk om me heen dat zzp'ers werken alsof ze in loondienst zijn'

ervan uitgaan dat je buiten dienstbetrekking werkt." Kooiman werkt met haar zzp'ers altijd volgens de modelovereenkomsten. "Dat is een vereiste. Dat geldt ook voor het lidmaatschap van de NVM-mondhygiënist of KNMT, dan is in ieder geval de klachtenregeling goed geregeld."

'Met' maar ook 'conform'

Overigens is het werken 'met' de overeenkomst niet voldoende. "Het is raadzaam om zo nu en dan nog eens te controleren of je ook 'conform' de overeenkomst werkt," adviseert Van Dam. "Zeker als je gedurende langere tijd met elkaar werkt, is zo'n check echt van belang. In de praktijk blijkt dat er, sinds de afschaffing van de VAR, niet door de Belastingdienst gehandhaafd wordt op schijnzelfstandigheid. Je zou dus kunnen denken wat maakt het uit als de grenzen wat vervagen. En ja, er zit zeker speelruimte in de beoordeling van de eerdergenoemde feiten en omstandigheden. Maar als een zzp-mondhygiënist bijvoorbeeld voor de klachtafhandeling leunt op de regeling van de praktijk, de eigen beroepsaansprakelijkheid niet heeft geregeld of bij ziekte uitgaat van doorbetaling, dan zit je qua zelfstandigheid helemaal op het verkeerde spoor. Het verbaast me iedere keer weer als ik zo'n situatie in de praktijk tegenkom. Vanuit de constatering dat er nu sprake is van een onwenselijke disbalans werkt het kabinet momenteel aan nieuw beleid. Gaan de plannen daarvoor door, dan gaan deze beslist consequenties hebben, zeker in de gezondheidszorg."

Modelovereenkomst

Om een gelijk spelveld te creëren tussen werken in dienstbetrekking en zzp'ers, heeft het kabinet afgelopen december en aantal voorstellen naar de Tweede Kamer gestuurd. Zo moeten fiscale voordelen van het zzp-schap worden afgebouwd en moet er via aangepaste wetgeving meer duidelijkheid komen over de vraag wat een dienstbetrekking is. Bovendien moet de handhaving worden geïntensifieerd, waarbij afstand wordt genomen van het 'milde regime' en je dus bij overtredingen direct

wordt bestraft met naheffingen en boete.

Van Dam: "Het werken met én conform de modelovereenkomst voorkomt onduidelijkheden; het enige houvast dat je hebt. De nieuwste versies van de modelovereenkomsten zijn te downloaden van de website van de Belastingdienst. Neem die overeenkomst echt serieus, realiseer je dat het werken als zzp'er wezenlijk anders is dan het werken in een dienstbetrekking."

"Het zou mooi zijn als de bepaling omtrent het aantal opdrachtgevers voor zzp'ers in de zorg ook eens onder de loep kan worden genomen," oppert Kooiman, "waarbij de andere zzp-criteria gehandhaafd blijven. De zzp'er heeft nu meerdere opdrachtgevers nodig en ik merk dat dát een bepaalde angst aanwakkert om meer dagen bij eenzelfde praktijk te werken. In dat kader denk ik dat er voor zzp'ers tevens een richtlijn zou moeten komen waarbij ervaring in de zorg gerelateerd wordt aan het omzetpercentage dat ze kunnen vragen. Dat zou de continuïteit van zorg in de praktijk enorm ten goede kunnen komen."

Goed geregelde werkrelatie

Van Dam tot slot: "Als de nieuwe plannen worden aangenomen, geldt vanaf 1 januari 2025 een aanzienlijk steviger regime. Benut de tijd tot die datum om met elkaar in gesprek te gaan. Als je duurzaam verder wilt met elkaar: welke vorm past dan het best bij de situatie? Dat kan zo maar geen zzp-samenwerking meer zijn. Dat kan mooie gesprekken opleveren, waarbij de werkrelatie voor alle partijen goed en duidelijk geregeld is." ■

Modelovereenkomsten

De modelovereenkomsten voor samenwerking tussen mondhygiënist en tandarts is recent in samenwerking met de KNMT en de VvAA geactualiseerd en goedgekeurd door de Belastingdienst. Alle modelovereenkomsten kun je vinden op het ledendeel van onze website. Meer informatie over werken als zzp'er, of heb je vragen? Check de website voor meer informatie zoals het informatiedocument werken als zzp'er of mail je vraag naar ledenservice@mondhygienisten.nl.